

ČÍSLOVKA

A1. абстрактно-математичні числа: <i>один, два, шість</i> A2. кількість предметів: <i>три книжки; п'ятеро дівчат</i>		А) називає Б) вказує		Значення Розряди
Б 1. число = певна окреслена множина однопланових дискретних предметів Б2. кількість = число + неозначені: <i>кілька, багато</i> або поділ цілого на частини: <i>2/5 прибутку (дві п'ятих ...)</i>		Означено кількісні		
Точно окреслене математичне число або кількість у цілих одиницях; вживається тільки з іменниками: <i>сто яблунь</i>		Власне кількісні		Значення Розряди
Кількість предметів як сукупність, як ціле. Не сполучаються з назвами осіб жіночої статі: <i>трое, шестеро</i>		Збірні кількісні		
Певна частина, фіксована кількістю частин, виділених у складі цілого: <i>дванадцять цілих, три п'ятих, одна ціла три четвертих; півтора, півторааста</i>		Дробові кількісні		Значення Розряди
Невизначена, нефіксована кількість: <i>НЕУРЧИТЕ</i> <i>/не/багато, /не/мало, чимало, /де/кілька/надцять/, -надцятро, -десятеро, стонадцять; скільки, стільки, скільки-небудь, скількись</i>		Неозн. кільк.		
А) ПРОСТІ : 1 корінь : <i>один, сім, сто</i> <i>ПЕРВООСНОВНЕ</i>		Структурні За будовою		ПОДЛЕ СТРУКТУРЫ
Б) СКЛАДНІ : 2 корені: <i>двадцять вісім, сорок один, одинадцять, двісті</i> <i>СКЛАДЕНЕ</i> <i>півтора, п'ятдесят, двіста</i>				
В) СКЛАДЕНІ : 2 або більше А) <i>ВІСЕСЛОВНЕ</i> - написані окремо або Б): <i>двісті тридцять п'ять, сімсот дев'яносто вісім</i>				
ВІДМІНОК : всі, крім!! : <i>мало, немало, чимало, кільканадцять, кількадесят</i>		Морфологічні категорії		Словозміна
РІД, ЧИСЛО : лише деякі!!: ОДИН, ОДНА, ОДНО/ОДНЕ, ОДНІ, ДВА (ч.+с.), ДВІ (ж.), ПІВТОРА (ч.+с.), ПІВТОРИ (ж.), ТИСЯЧА (-І), МІЛЬЙОН (-І), МІЛЬЯРД (-І), НУЛЬ (-І) <i>РАДОВЕ</i> <i>перший, другий</i>				
I. ПОРЯДКОВІ - як прикметники - за родами, числами, відмінками II. КІЛЬКІСНІ 1. ОДИН (-а, -е, -о, -і) займенники ТОЙ, ТА, ТЕ, ТІ <i>sklonjuje se jako ukazovaci zaimena</i> 2. 2, 3, 4 3. 5-10 числівники на -ДЦЯТЬ і на -ДЕСЯТЬ 4. 40, 90, 100 : зн. = 0, інші - а ve všech řadách kromě 4 a 4 kromě -а 5. 200 - 400 + числівники на -СОТ : змінюються обидві частини 6. 1000 = змінюється як іменник ЖР 1-ої відміни мішаної групи 1 000 000, 1 000 000 000 = змінюється як іменники ЧР 2-ої відміни твердої групи Нуль = змінюється як іменник ЧР 2-ої відміни м'якої групи III. ЗБІРНІ : змінюються як відповідні кількісні числівники <i>трое, шестеро, пятеро</i> IV. ДРОБОВІ : чисельник = змінюється як кількісний ч., знаменник = як порядковий V. СКЛАДЕНІ КІЛЬКІСНІ : змінюються всі частини VI. СКЛАДЕНІ ПОРЯДКОВІ : змінюється останній компонент		Синтакс. функції		
I один у полі воїн. Один з сошкою, семеро з ложкою. <i>(кто? что?)</i>		ПІДМЕТ PODMĚT		Особливості наголошування
Семеро одного не ждуть. <i>(кого? чого?)</i>		ДОДАТОК PŘEDMĚT		
Одна ластівка не робить весни. Перший студент. <i>чий? чим? *</i>		ОЗНАЧЕННЯ PŘEVÁSTĚK		
Два на п'ять - десять . Нас - трос у групі.		ПРИСУДОК PŘISUDEK		
1. 1-10, 20, 40, 50-80: наголос на закінчення 2. 11-19: -на́ , у непрягих - наголос на закінчення 3. складні 200-900: 2 наголоси: ОСНОВНИЙ = наголос на закінчення, останній склад основи ДОДАТКОВИЙ = наголос на останній склад першого компонента 4. один... у складі стійких сполучень: наголос на 1-ому складі основи: <i>один-одного, ні одного...</i>				

ЧИСЛІВНИК

ВІДМІНЮВАННЯ КІЛЬКІСНИХ ЧИСЛІВНИКІВ

Тип відмінювання	Особливості відмінювання	Приклад
один, одна, одно (одне), одні	як займенник <i>той</i> (<i>та, те, ті</i>)	Р. <i>одного, однієї (одної), одного, о</i>
два, дві	форма ж. р. має своє закінчення тільки в Н. в. – <i>дві</i> ; у решті відмінків відмінкові закінчення однакові	Н. <i>два, дві</i> Р. <i>двох</i>
три, чотири, а також багато	не мають паралельних закінчень в Р., Д., О., М.	Р. <i>трьох, чотирьох</i>
<i>п'ять – двадцять, тридцять, а також кільнадцять, кілька-десять</i>	мають паралельні закінчення в Р., Д., О., М.	Р. <i>семи/сімох, восьми/вісьмох</i> Д. <i>семи/сімом, восьми/вісьмом</i> О. <i>сьома/сімома, вісьма/вісьмома</i> М. <i>на семи/сімох, восьми/вісьмох</i>
<i>п'ятдесят – вісімдесят</i>	змінюється лише друга основа; мають паралельні закінчення в Р., Д., О., М.	Р. <i>п'ятдесяти, п'ятдесятьох</i> Д. <i>п'ятдесяти, п'ятдесятьом</i> О. <i>п'ятдесятьма, п'ятдесятьома</i> М. <i>на п'ятдесяти, п'ятдесятьох</i>
<i>двісті – дев'ятсот</i>	змінюються обидві основи; в О. в. є паралельні форми зі змінами в першій основі	Р. <i>п'ятисот, восьмисот</i> О. <i>п'ятьмастами / п'ятьомастами</i> <i>вісьмастами / вісьмомастами</i>
<i>сорок, дев'яносто, сто</i>	Н., З. → □, -о Р., Д., О., М. → -а	Н. <i>сорок, дев'яносто, сто</i> О. <i>сорока, дев'яноста, ста</i>
<i>нуль, тисяча, мільйон, мільярд</i>	відмінюються, як іменники відповідних відмін	Д. <i>нулю (-еві), тисячі, мільйону (-мільярду (-ові))</i>

Зверніть увагу!

У складеному кількісному числівнику відмінюються всі компоненти відповідно до свого типу відмінювання:

О. *тисячею шістьмастами / шістьомастами вісімдесятьма (-ьома) п'ятьма (-ьома)*

У складеному порядковому числівникові відмінюється лише останнє слово:

О. *(Він пицався роком) тисяча шістсот вісімдесят п'ятим.*

Тренувальний тест до уроку 28

1. У якому рядку відмінкову форму числівника в орудному відмінку записано неправильно?

- А п'ятьома
- Б вісьма
- В сьома
- Г чотирьома

2. У якому рядку відмінкову форму числівника в орудному відмінку записано неправильно?

- А п'ятьмадесятьма
- Б сімдесятьма
- В дев'яноста
- Г п'ятьмастами

3. У якому рядку відмінкову форму числі в місцевому відмінку записано неправильно?

- А (на) вісьмох
- Б (на) вісімнадцяти
- В (на) шестисот
- Г (на) дев'яноста

4. У якому рядку відмінкову форму числі в родовому відмінку записано неправильно?

- А (від) трьох цілих і шести п'ятих
- Б (від) півторасот
- В (від) трьох з половиною тисячного
- Г (від) ста сорока сімох

- Б шістьма мільйонами семистами дев'яностами однією тисячею ста сорока чотирма
- В шістьма мільйонами сімомастами дев'яноста однією тисячею ста сорока чотирма
- Г шістьма мільйонами сьомастами дев'яноста однією тисячею ста сорока чотирьома
- Д шістьма мільйонами сьомастами дев'яноста однією тисячею ста сорока чотирма

17. У якому рядку правильно вжито числівник 9 342 191 в місцевому відмінку?

- А (на) дев'ятом мільйонам трьомстам сорока двом тисячам ста дев'яноста одному
- Б (на) дев'ятох мільйонах трьохстах сорока двох тисячах ста дев'яноста одному
- В (на) дев'ятох мільйонів трьохсот сорока двох тисяч ста дев'яноста одного
- Г (на) дев'ятох мільйонах трьохсот сорока двох тисячах ста дев'яноста одного
- Д (на) дев'ятох мільйонах трьохстах сороках двох тисяч ста дев'яноста одного

18. У якому рядку правильно вжито відмінкову форму числівника в поданому реченні?

Митець народився в 1685 році.

- А тисячу шістсот вісімдесят п'ятому
- Б тисячу шістсот вісімдесятому п'ятому
- В тисяча шістсот вісімдесятому п'ятому
- Г тисяча шістсот вісімдесят п'ятому
- Д тисячі шістсот вісімдесят п'ятому

19. У якому рядку подано правильну послідовність уживання відмінкових форм числівників?

Молекула – це найменша частинка речовини, що зберігає її властивості і визначає склад та будову. Абсолютні маси молекул надто малі. Наприклад, $6,02 \times 10^{23}$ молекул води важать 0,018 кг, тобто 18 г. Звідси маса однієї молекули води дорівнює $2,895 \times 10^{-26}$ кг (З довідника школяра).

- А шість цілих та дві сотих, помножені на десять у двадцять третьому ступені, нуль цілих та вісімнадцять тисячних, вісімнадцять, дві цілі та вісімсот дев'яноста п'ять тисячних, помножені на десять у мінус двадцять шостому ступені.
- Б шість цілих та дві сотих, помножені на десять у двадцять третьому ступені, нуль цілих та вісімнадцять тисячних, вісімнадцять, дві цілі та вісімсот дев'яноста п'ять тисячних, помножені на десять у мінус двадцять шостому ступені.

В шість цілих і дві сотих, помножених на десять у двадцять третьому ступені, нуль цілих і вісімнадцять тисячних, вісімнадцять, дві цілі і вісімсот дев'яноста п'ять тисячних, помножених на десять у мінус двадцять шостому ступені.

Г шість цілих і дві сотих, помножених на десять у двадцять третьому ступені, нуль цілих і вісімнадцять тисячних, вісімнадцять, двом цілим і восьмистам дев'яноста п'яти тисячним, помножених на десять у мінус двадцять шостому ступені.

Д шість цілих і дві сотих, помножені на десять у двадцять третьому ступені, нуль цілих і вісімнадцять тисячних, вісімнадцять, двом цілим і восьмистам дев'яноста п'яти тисячним, помноженим на десять у мінус двадцять шостому ступені.

20. У якому рядку подано правильну послідовність уживання відмінкових форм числівників?

У 1764 р. цариця Катерина II остаточно ліквідувала гетьманство. Незабаром дійшла черга й до Запоріжжя. В операції з ліквідації козацтва на Запоріжжі брала участь ціла армія – 100 000 вояків. Січ-столицю оточило 10 000 тисяч. Зваживши на сили сторін (запорожців було у фортеці до 3 000), козаки 5 червня 1775 р. склали зброю. Протягом наступних 2 тижнів царські війська захопили землі всього Запоріжжя. Кошового отамана Петра Калнишевського ув'язнили на 25 років (З підручника історії України).

- А тисяча сімсот шістдесят четвертий, друга, сто тисяч, десять тисяч, три тисячі, п'ять, тисяча сімсот сімдесят п'ятий, два, двадцять п'ять
- Б тисячу сімсот шістдесят четвертому, друга, сто тисяч, десять тисяч, трьох тисяч, п'ятого, тисяча сімсот сімдесят п'ятого, два, двадцять п'ять
- В тисяча сімсот шістдесят четвертому, друга, сто тисяч, десять тисяч, трьох тисяч, п'ятого, тисяча сімсот сімдесят п'ятого, двох, двадцять п'ять
- Г тисячею сьомастами шістдесятма четвертим, друга, сто тисяч, десять тисяч, трьох тисяч, п'ятого, тисяча сімсот сімдесят п'ятого, два, двадцять п'ять
- Д тисяча сімсот шістдесят четвертому, друга, сто тисяч, десять тисяч, трьох тисяч, п'ятого, тисяча сімсот сімдесят п'ятого, два, двадцять п'ять

3. У якому рядку іменник має закінчення *-а*?

- А 1,5 апельсин..
- Б 2 банан..
- В 5 з половиною ящик..
- Г 3 з половиною метр..

4. У якому рядку іменник має закінчення *-и*?

- А $\frac{3}{4}$ пирог..
- Б 25 з половиною відсотк..
- В 27 зошит..
- Г 103 метр..

5. У якому рядку іменник має закінчення *-и*?

- А 5 актор..
- Б 20 з половиною центнер..
- В 23 з половиною літр..
- Г півтора вагон..

6. У якому рядку наголос в іменнику падає на перший склад?

- А п'ять разів
- Б два рази
- В перекласти книжки
- Г четверо братів

Прочитайте текст і виконайте завдання 7–10

(1) Бач, якби ти дружила з Часом, він робив би з годинником усе, що захочеш. (2) Ось, припустімо, зараз 9 ранку – саме час початку уроків, а ти береш і шепочеш Часові одне слівце – і стрілки як забігають! (3) 13.30 – час обідати. (4) «Звісно, це було б чудово, – задумливо мовила Аліса, – тільки до того часу я ще, мабуть, не встигну зголодніти». (5) «Мабуть, – погодився Капелюшник. – Але його можна затримати на 13.30 й тримати скільки завгодно. (6) Відтоді у нас завжди 18 годин.., у нас завжди пора чаю, нам навіть ніколи посуд помити» (Л. Керрол «Аліса в Країні див»; переклад з англійської В. Корнієнка).

7. У якому рядку числівники на позначення часу вжиті правильно?

- А дев'ять
- Б тринадцять тридцять
- В на половині другої
- Г шість вечора

8. У якому рядку правильно вжиті всі перелічені сполуки слів на позначення часу для поданих речень?

- А (2) дев'ята година, дев'ять нуль-нуль
- Б (3) тринадцять тридцять, пів на другу, половина другої, перша тридцять
- В (5) на тринадцятій тридцять, на тринадцять тридцять, на половині другої
- Г (6) вісімнадцята година, шоста година вечора

9. У яких перелічених реченнях з тексту для позначення часу числівник можна поєднати з іменником?

- А 1 Б 2 В 3 Г 6

10. Яке закінчення треба вжити в іменнику *годин..* в шостому реченні?

- А *нульове*
- Б *-а*
- В *-и*
- Г *-у*

11. У якому рядку словосполучення побудоване правильно?

- А з Восьмим березням
- Б півтора місяці
- В троє столів
- Г обидвоє учениць
- Д двадцять чотири м'ячі

12. У якому рядку закінчення іменника вжито правильно?

- А перед двадцять першим червням
- Б двадцять чотири слухача
- В вісімдесят три передплатники
- Г двадцять з половиною відсотки
- Д півтора тижні

13. У якому рядку подано неправильну сполуку слів на позначення часу?

- А дванадцята година
- Б за чверть восьма
- В десять хвилин на п'яту
- Г п'ять хвилин по другій
- Д без п'ятнадцяти сьома

14. Який з поданих варіантів на позначення вказаного нижче часу не відповідає нормам української літературної мови?

13.00

- А перша година
- Б тринадцята година
- В тринадцята година рівно
- Г рівно час
- Д тринадцята нуль-нуль

15. Яке з поданих запитань не відповідає нормам української літературної мови?

- А Скільки часу ще чекати?
- Б Скільки часу минуло від попередньої розмови?
- В Скільки зараз годин?
- Г О котрій годині зустріч?
- Д На котру годину призначено збори?

16. У якому рядку всі іменники сполучаються зі збірними числівниками?

- А ведмідь, лицар, меч
- Б тигр, лікар, ножиці
- В товариш, село, ліс
- Г хлопець, ворота, брама
- Д вершина, океан, болото

17. У якому рядку не всі іменники сполучаються зі збірними числівниками?

- А учень, курча, окуляри
- Б яйце, студент, слон
- В граблі, канікули, пацієнт
- Г клієнт, відро, порада
- Д слово, штани, професор

18. Який час указано?

1 12.45	А п'ятнадцять на другу
2 13.15	Б п'ять хвилин на шосту
3 17.30	В пів на шосту
4 17.55	Г за п'ятнадцять перша
	Д за п'ять хвилин шоста

19. У яких відмінкових формах потрібно вжити іменники з поданими числівниками?

1 двос	А Н. в. одн.
2 обидва	Б Н. в. мн.
3 півтора	В Р. в. одн.
4 один	Г Р. в. мн.
	Д О. в. мн.

20. У якому рядку подано правильну послідовність відмінкових форм іменників, ужитих з числівниками?

Щоб приготувати 300 грам.. вітамінного бананово-полуничного смузі, треба хвили.. зо 3. У чашу блендера покладіть 1,5 банан.. Додайте 5-6 ягід.. полуниці та ½ склянк.. молока. Усе добре подрібніть блендером. За смаком додайте 5-10 грам.. цукру або меду. Ще раз перемішайте. Смачного!

- А грам, хвилин, банани, ягід, склянки, грам
- Б грам, хвилини, банани, ягід, склянки, грам
- В грам, хвилини, банана, ягід, склянки, грам
- Г грамів, хвилини, банана, ягід, склянки, грамів
- Д грамів, хвилин, бананів, ягід, склянки, грамів

Сполучуваність іменників з числівниками

Н. в. множини	Р. в. множини
<p>1) два, три, чотири та збірні обидва, обидві два університет<u>и</u> обидва студент<u>и</u> три завод<u>и</u> чотири батальйон<u>и</u></p> <p>2) складений з останнім компонентом два, три, чотири двадцять два студент<u>и</u> сто тридцять чотири абітурієнт<u>и</u></p>	<p>1) п'ять і далі п'ять університет<u>ів</u> сім завод<u>ів</u> десять батальйон<u>ів</u></p> <p>2) збірні троє лікар<u>ів</u></p> <p>3) неозначено-кількісні багато, небагато, мало, чимало з іменниками на позначення рахованих предметів багато небагато мало студент<u>ів</u> немало чимало</p>

Р. в. однини
багато
небагато
мало
немало
чимало

Зверніть увагу!

1. Určete řádek, v němž jsou pouze číslovky

- 1) Три, третій, третина, трое
- 2) Десять, десяток, десятеро, десята
- 3) Два, двійко, двоє, обидва
- 4) Семеро, сімка, сьомий, сім
- 5) Четверо, чотири, четверть, четверті

2. Určete druh číslovky podle významu a struktury.

Дванадцять, тридцять сім, п'ять, нуль цілих і тридцять п'ять сотих, кількасот, десятеро, сорок, мільйон, четверо, сімсот, чотирнадцять, дев'ятий, сто вісімдесят шість, одна третя, два, сто, один, двадцятий.

3. Určete slovní druhy, určete druh číslovek.

- 1) п'ятеро, п'ятий, п'ятірка, п'ятірня, п'ятиповерховий, по-п'яте, п'ятірко;
- 2) троє, потроїти, третій, втрое, трирічний, триста, тризначність, троякий;
- 3) кілька, декілька, кількісний, кількісно, кількість, кільканадцять;
- 4) двоє, двійка, подвоїти, двоповерховий, двійко, подвоєний.

4. Морфологічний розбір числівника

Зразок: *Минуло сорок літ.*

Сорок – числівник, сорок, кількісний, власне кількісний, ціле число, простий, називний відмінок, підмет

5. Напишіть цифри словами, поясніть усно особливості відмінювання і правопису числівників

Від 293 відняти 54; До 385 додати 76; Поїзд з 287 пасажирами; Скільки разів міститься 23 в 131?; На 136 маршруті автобуса.; Від 596 відняти 387; До 1777 додати 952; Скласти 45 з 4564; Вручити мандати 487 депутатам; Сума чисел дорівнює 876

6. Прочитайте правильно подані складні слова.

50(річчя), 185(тисячний), 200(річний), 25(річний), 4(кутний), 3(кутник), 3(мільйонний)
40(денний), 200(річчя), 5(тисячний), 50(річний)

7. Поставте іменники в правильній формі

1 рік, 1 шафа, 1 дерево, 1 чоботи, 1 граблі, 2 хата, 2 город, 2 село, 4 явір, 3 тополя, 31 учень, 43 день, 145 машина, 2 порося, 6 курча, обидва хлопець

Шести (тиждень), 374 (дівчатами), тисячею (школа), $\frac{3}{4}$ (завдання), півтора (відро), півтораста (гектар)

8. Вставте пропущені літери.

Шіс...надцять, ш...сти, ш...стий, п'ят...ом, вісім..., десят...ма, чотир...ма, чотир...охсот, дев'ят...мастами, два...цят..., сім...сот, один...адцят..., п'яти...мільон...ий, с...ми, с...мох, сорока...тисячний, п'яти...міл...ярдний.

9. Виправте помилки у реченнях

Регістрація учасників олімпіади проводиться з дев'яти до одинадцяти годин.

Підписку на газети і журнали ще можна оформити на протязі двох неділь.

На святкування ювілея школи, яке розпочалося рівно в сімнадцять годин, зібралось багато бувших випускників.

Для рішення цього надзвичайно складного завдання треба примінити зовсім другий підхід.

10. Числа запишіть словами

Від 1655 відняти 16

До 478 додати 11

Сума чисел дорівнює 265

Добуток чисел дорівнює 4893

11. Збільшення в 2,76 разА чи 2,76 разІВ?